

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

De restitutione rei quæ periit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96556)

nam minime teneatur post eius interitum, si eadem res eodem modo foret apud dominum peritura: nec eam ante interitum dominus esset venditurus. Nam & iure civili apud iudicem exteriorum non est omnino certa communis opinio: quod admodum constat ex disputatione huius questionis tradita per Franciscum à Ripa in d.l. quod te. num. 28. imo re perempta penes iniustum eius occupatorem, qui eam in iuria & scelere à domino habuit, eodem modo, quo penes dominum fuerit peritura, restitutionis obligationem extingui etiam quoad æstimationem, probat text. elegans in litem si cum exceptione. §. sed & si quis. vers. sed & si non culpa. ff. quod met. caus. cui non satis apte hæc tenus responderunt communis sententiæ auctores: idem probat text. in l. si plures. §. vlt. ff. de posit. quibus auctoritatibus aduersus communem sententiam tenuerunt Martin. ex antiquioribus, & quidam alij, quos sequuntur Fulgos. l. fal. num. 28. Dec. nu. 16. & Curt. iun. num. 33. in d.l. quod te. mibi. Et profecto ex pluribus iuris locis, quæ pro communi sententia citantur, adducuntur etenim plures, nullum ego legi, à quo communis opinio vel aperte, vel per congruam argumentationem deduci valeat. Idcirco licet obiter etiam in foro exteriori Martini sententiam admittens, opinor saltem in animæ iudicio eam esse veriore: siquidem et si per humanas leges in hoc casu adhuc debitor teneretur ad restitutionem, id potius ad pœnam criminis, quam ad damni illati compensationem pertineret. Pœna vero in conscientia iudicio minime debetur: sed tantum damni dati compensatio. fit igitur hanc partem non tantum æquorem esse, quod Ioan. à Medina fatetur, sed & iustior.

Secundo eadem ratione constat vera interpretatio textus in l. in re furtiva. ff. de condit. fur. si ex causa, inquit Vlpianus, furtiva res condicatur, cuius temporis æstimatio fiat, quaritur? Placet tamen id tempus spectandum, quo res vniquæ plurimi fuit: maxime cum deteriorem rem factam fur dando non liberatur: semper enim moram fur facere videtur. Ex quibus verbis adnotauit Bart. quod re perempta succedit obligatio contra furem ad æstimationem, quanti res plurimi fuerit eo tempore, quo dominus ea caruit. Enimvero iuxta leges iustitiæ commutatiuæ satis est, quod res furto ablata domino restituatur, vel ea perempta, iusta eius æstimatio: quæ iustissimam efficit damni dati compensationem. Nec ad hanc pertinet æstimatio quanti ea res plurimi fuerit à die furti commissi, vbi dominus eo tempore, quo plures valuerit, non foret eam venditurus, nec furis culpa valor ipsius rei fuerit diminutus. quod Syluester sensit, in verb. furtum. quest. 16. & esse hanc humaniorem sententiam, asserit Ioan. à Medina in d. q. 6. licet opinetur contrariam iustam esse. quod si res à fure ablata esset apud dominum vendibilis, ita quidem, vt eo die, quo plurimi valuit, ab eo venderetur, ea temporis huius æstimatio ad verum damnum pertinet, & ad eius satisfactionem.

Tertio inferitur, quæ ratione seruandæ sint in animæ iudicio leges humanæ, quæ de sumptibus ac meliorationibus à fure in re furto ablata factis, tractantur. an & iurisconsultorum responsa sint & in foro animæ admittenda? Ego quidem leges dantes furi, & cuiuscunque malæ fidei possessori expensarum, & meliorationum retentionem aut repetitionem, non ambigo esse in animæ iudicio exacte custodiendas, & secundum eas à sacerdote restitutionis materiæ examinandæ, atque ideo mente ab eo tenendam esse distinctionem Bart. in l. in fundo. ff. de rei vend. per tex. ibi. & in l. domum. C. de rei vend. vbi Salicet. optimus tex. in l. plane. ff. de petit. her. & in §. ex diuerso. Inst. de rerum diuis. Regia l. 43. tit. 28. part. 3. Sed quæ possunt in conscientia iudicio dubitationem & scrupulum mouere, circa eas contingunt leges, aut interpretum responsiones, quæ furi & malæ fidei possessori expensarum, & meliorationum repetitionem & retentionem negant. In quibus, cum bonæ fidei possessoribus hoc non negetur, vel est adsumenda ratio à presumpta malæ fidei possessoris donatione, vel à legali pœna ob malam fidem, & iniuriosam rei alienæ occupationem, statuta: utroque vero casu in conscientia iudicio aliter est accipienda res ista: cum in eo nec locus sit presumptionibus, nec legali pœna saltem ante iudicis condemnationem: sed tantum in materia restitutionis agatur de damni illati reparatione, & de re aliena, vel iure non quaesita restituenda: quemadmodum superius adnotatum est. vnde erit quoad animæ iudicium examinandus textus in l. ex argento. ff. de condit. furi. Ex argento, inquit Paulus, surrepto pocula facta condici posse Fulcinus ait. Ergo in conditione po-

colorum etiam calaturæ æstimatio fit, quæ impensæ furti facta est, quemadmodum si infans surreptus adoleuerit, adcreuerit. Hæc tenus iurisconsultus. Ex quo apparet, etiam expensas necessarias non deducere furem ab æstimatione rei, quæ furto habuit. Sed hoc quoad expensas necessarias, tantum obtinet in alimentis, quæ seruo surrepto præstata fuerint, l. i. C. de infant. exposit. notat Salicet in d. l. domum. pend. r. d. probatur item furem, & malæ fidei possessorem nec per æstimationem, nec per retentionem posse consequi expensas vitales in re aliena factas: ex quibus res ipsa meliorata fuerit, & maioris sit æstimationis: tamen malæ fidei possessor post hæc expensas deducere, per deductionem adificij, & materiam seruato illa seruo pristino rei statu. l. domum. C. de rei vend. vbi per Salicet. & communiter Doctores. notatur in l. si area. ff. de cond. in her. d. ex diuerso. & in d. l. in fundo. Regia l. 43. paulo ante citata. Imo in re illud constat, quod re perempta tenetur is in foro iudiciali reddere æstimationem eius, & iustum valorem, quo æstimationem possidet, ita vt erat meliorata expensis furti: text. in d. l. ex æstimatione. Sic & ob malam fidem expensis furti: text. in d. l. ex æstimatione, & ornatus causa factas, non quidem vitales, nec potest petere, nec retinere, per deductionem materiam, seruato etiam illa seruo pristino rei statu. gl. frequentissimo omnium consensus præbata, in d. l. in fundo. text. & inibi Salicet. in d. l. domum. d. regia l. 43. Hæc sanè omnia in iudicio animæ non ita vt in exteriori obtinere debent: quippe quæ minime sunt necessaria ad illati damni compensationem.

Quamobrem in iudicio interiori qui alienum seruum surripuerit, in eiusque alimentis aliquid impenderit, poterit eas impensas retinere, cum de seruo restituendo tractauerit, hæc etenim dominus facturus esset omnino: & ideo æquillime à malæ fidei possessore retinentur, qui tamen & fructus serui restituere debet, si quos ab eo percepit, aut percipere potuisset: quod statim examinabimus. Sed tamen etiam si nullos fructus percepit à seruo, poterit nihilominus retinere alimenta, quæ seruo præstitit. Eadem ratione malæ fidei possessor in animæ iudicio poterit retinere impensas vitales, quas in re aliena fecerit, & ex quibus res ipsa melioris maiorisque sit effecta æstimationis, ipseque dominus hoc sit locupletior.

Nam in pœnâ criminis & malæ fidei lex humana statuit, non posse has impensas repeti, nec retineri: pœna vero hæc licet in foro iudiciali obtineat, non ita in animæ iudicio procedit: quod in hac specie notat Ioan. à Medina d. q. 6. part. dum contendit, tantum esse in restitutione, damni illati compensationem obseruandam. Ergo poterit fur vitales expensas in conscientia iudicio retinere: cum ex eis res sit melioris maioris æstimationis. Præsertim quod & has posse in foro iudiciali repeti, & retineri à malæ fidei possessore, censuit Martinus, cuius opinionem defendit Carol. Mol. in consuet. Paris. tit. 1. §. r. gloss. 5. num. 87. Hinc apparet, responsum Iurisc. consulti in d. l. ex argento. in priori eius parte, non esse recipiendum in foro interiori: cum id non pertineat ad veram iustitiam commutatiuam: & idcirco re perempta fur tenebitur ad eius æstimationem simplicem, non ad eam, quæ poterit æstimari in eo statu, prout res erat expensis, & cura furis meliorata, nisi eo casu, quo verisimili coniectura eam meliorationem fecisset dominus, ni res foret ab eo ablata: etenim tunc tenebitur fur ad æstimationem meliorationum, & ad hæc expensas, quas dominus in hoc fecisset: quia & in hac melioratione videtur per furtum dominus ipse læsus. Postremo & illud constat, furem, vel malæ fidei possessorem posse in iudicio animæ deducere, per subtractionem materiam ad edificio abseq. lectione ipsius rei, & eius pristini status expensas, quæ in re ornatus & voluptatis causa fecerit: cum in hoc dominum rei minime lædat, nec ei damnum inferat.

Quarto ex suprascriptis constat: quæ ratio sit habenda in restituendis fructibus rei furto ablata, siquidem de fructibus à bonæ fidei possessore perceptis hic agendum non est. Igitur quoad fructus, quos malæ fidei possessor reddere tenebitur, obseruandum est in iudicio conscientie, quod damni dati per iniuriosam acceptionem reialienæ reparatio fiat: quemadmodum iam adnotatum est. Et profecto fructus percepti à malæ fidei possessore, restituendi sunt omnino, si cet eos percepit propter eius industriam & sollicitudinem: deducta huius sollicitudinis iusta mercede, etiam si dominus fructus istos non percepisset. quod notat in foro exteriori Bar. in l. ratio. §. 1. ff. de ad. empti. distinguens, an fructus veniant

